

Onderwerp

Straatnaamgeving vervolg Zuiderveld

Programma

Cultuur en Cultureel erfgoed

Collegebesluit

24 maart 2026

Portefeuillehouder

T.F.A. van Elferen

Behandeldatum Raad

Status

Openbaar

Samenvatting

Voorstel om nieuwe straatnamen vast te stellen voor de buurt Zuiderveld, in de woonplaats Nijmegen.

Voorstel

1. Het Besluit straatnaamgeving vervolg Zuiderveld vast te stellen, waarin een aantal openbare ruimtes in Nijmegen een naam krijgen en de geometrie van twee andere openbare ruimtes wordt aangepast.

Aanleiding

In de buurt Zuiderveld in de woonplaats Nijmegen komt nieuwbouw. Daarom zijn hier nieuwe namen van openbare ruimtes nodig.

Het wettelijk kader voor het vaststellen van naamgeving is geregeld in de Verordening naamgeving en nummering (adressen).

Relevante besluitgeschiedenis

- Raadsbesluit Straatnaamgeving Nijmegen: Grote Boel van 19 november 2014.
- Raadsbesluit Straatnaamgeving Zuiderveld van 16 mei 2018.

Beoogde impact: wijziging kaders

Een goede naamgeving van de openbare ruimte in Nijmegen.

Dit sluit aan op het volgende doel in de Stadsbegroting onder 'Bereikbaarheid':

“1.5 We brengen en houden de kwaliteit van de infrastructuur, weginrichting en civiele kunstwerken op orde.” En op de activiteit: “We verwerken wijzigingen in het areaal (bijvoorbeeld nieuwe straten toevoegen).”

Deze doelen worden verder niet aangepast in dit voorstel.

Argumenten

- 1.1. Het wettelijk kader voor het vaststellen van naamgeving is geregeld in de Verordening naamgeving en nummering (adressen).
- 1.2. De voorgestelde namen passen bij het thema (internationale) filmregisseurs dat op 19 november 2014 is toegekend aan de buurt Zuiderveld.

Alice Guy-Blaché (1873-1968)

Alice Guy was de eerste vrouwelijke filmregisseur ter wereld. Bovendien was ze

een van de eerste regisseurs die het medium film gebruikte om verhalen te vertellen en die experimenteerde met geluid, montage en special effects. Zij werd op 1 juli 1873 geboren als Alicé Ida Antoinette Guy in Saint Mandé, Frankrijk. En overleed op 24 maart 1968 in New Jersey, Verenigde Staten. Alice Guy zou vanaf 1894 gaan werken voor het fotografiebedrijf van Léon Gaumont (1864-1946) en klom op van secretaresse tot filmpionier. Vanaf 1897 was ze hoofd filmproductie van het bedrijf. Mede dankzij haar werd Gaumont een invloedrijke Franse filmstudio. Ze zou tussen 1896-1907 films maken voor Gaumont. In 1907 trouwde ze met de Engelse cameraman Herbert Blaché en vertrok met hem naar New York. Hij werkte daar voor de Amerikaanse tak van Gaumont. In 1910 richtten het echtpaar samen een filmproductiemaatschappij op: Solax. Alice Guy-Blaché begon zo aan een carrière als producent en filmregisseur in Amerika. Deze loopbaan duurde tot het eind van de jaren twintig. Daarna kreeg ze lange tijd weinig erkenning voor haar pionierswerk. Tot het Directors Guild of America haar postuum in 2012 uit handen van Martin Scorsese een American Lifetime Achievement Award toekende.

Lois Weber (1879-1939)

De Amerikaanse Lois Weber begon haar loopbaan als zangeres en toneelspeler bij de Gaumont Studios in New York. Samen met haar man Philips Smalley, die een toneelmeester was, maakte zij de overgang naar de wereld van de film. Zij richtten de Rex Motion Picture Company op en vertrokken in 1915 naar San Fernando, Californië. Daar zou zij zich ontwikkelen tot succesvol actrice, producent en filmregisseur. In 1916, het jaar dat ze haar meest bekende film 'Shoes' maakte, was zij de bestbetaalde filmregisseur van dat moment. Vanaf 1918 had zij haar eigen filmstudio: Lois Weber Productions. Zij maakte films waaruit haar sociaal-maatschappelijke betrokkenheid sprak. Haar laatste film maakte ze in 1934. Ze overleed in 1939.

Dorothy Arzner (1897-1979)

Dorothy was een lesbische vrouw en een van de weinige vrouwelijke regisseurs die nog werkzaam was in de jaren dertig en veertig naast haar mannelijke collega's in Hollywood. De Amerikaanse Dorothy Arzner werd geboren in San Francisco en groeide op in Los Angeles. Net als Alice Guy-Blaché werkte zij zich omhoog in dienst van een filmstudio. In haar geval was dat Players-Lasky, de voorloper van Paramount Pictures. Vanaf 1920 voerde ze daar werkzaamheden uit als schrijver en film editor. De eerste film die ze regisseerde was 'Fashions for Women' uit 1927. Het begin van een commercieel en artistiek succesvolle carrière waarin ze samen zou werken met beroemde acteurs als Katherine Hepburn, Cary Grant, Lucille Ball en Joan Crawford. Ze is verder de uitvinder van de boom microfoon, waarmee geluid van acteurs kon worden opgenomen terwijl ze in beweging waren. In de jaren dertig en veertig was ze als enige vrouw lid van het Directors Guild of America. In 1943 liet Arzner Hollywood achter zich en ging zich (onder andere) richten op lesgeven. Tijdens de Tweede Wereldoorlog maakte ze trainingsfilms voor het leger en leerde ze een aantal vrouwen filmmontagetechnieken.

Dorothy Davenport (1895-1977)

De Amerikaanse Dorothy Davenport was in de beginjaren van Hollywood (in de jaren twintig en dertig) actief als actrice, producent, schrijver en regisseur. Voor haar films vanaf 1929 kreeg ze credits als filmregisseur. Er zijn echter ook twee films die ze heeft geregisseerd samen met John Griffith Wray (Human Wreckage uit 1923) en Walter Lang (The Red Kimono uit 1926). In haar films staan sociaal-maatschappelijke onderwerpen zoals drugsgebruik, prostitutie en relationele problemen centraal.

Lotte Reiniger (1899-1981)

Deze Duitse regisseur was een pionier op het gebied van animatiefilms. Specialist in schaduw-animatie. Lotte Reiniger verfilmde meestal sprookjes. Ze maakte een van de eerste animatiefilms van speelfilmlengte in 1926: Die Abenteuer des Prinzen Achmed (geïnspireerd door de sprookjes van Duizend-en-een-nacht). Tien jaar voordat Walt Disney zijn eerste animatiefilm maakte.

Caroline van Dommelen (1874-1957)

Zij was de eerste Nederlandse vrouwelijke filmmaker. Caroline regisseerde de films 'De bannelingen' uit 1911 en 'Vrouwenogen' uit 1912. Verder was ze actrice, schrijfster, boerin, feministe, politica en redactrice.

- 1.3. Om de straatnamen van overwegend mannelijke filmregisseurs aan te vullen die eerder, in 2018, zijn vernoemd is hier gekozen voor namen van vrouwelijke filmpioniers. Dan gaat het om vrouwen die actief waren als regisseur in de internationale filmindustrie vanaf eind negentiende eeuw tot in de jaren veertig van de twintigste eeuw. In die tijd, tot ongeveer 1930, waren er veel vrouwen werkzaam in Hollywood en op andere plekken waar films gemaakt werden. Als regisseurs, producenten, schrijvers én actrices. Na (ongeveer) 1930 namen mannen de filmindustrie grotendeels over en was er lange tijd weinig plaats meer voor vrouwelijke filmregisseurs. Deze situatie is in de afgelopen vijftig jaar wel verbeterd, maar op het moment van schrijven (vóór de Oscaruitreiking van maart 2026) hebben slechts drie vrouwelijke regisseurs een Oscar voor beste regisseur gewonnen.
- 1.4. Dit voorstel heeft geen gevolgen voor mensen met een beperking of voor het klimaat.
- 1.5. Dit voorstel heeft geen gevolgen op het gebied van inclusiviteit en toegankelijkheid.
- 1.6. Op deze manier beslist de raad over de inwerkingtreding van het besluit.

Kantekeningen

- 1.1. Alice Guy-Blaché is een naam die redelijk lastig uit te spreken en schrijven is. Om die reden is hier gekozen om haar meisjesnaam te gebruiken voor het Alice Guypark. Verder is de verwachting dat er geen adressen zullen komen aan deze openbare ruimte.

- 1.2. Andere voorstellen aan de raad hebben we afgewogen, maar hebben niet de voorkeur. Er is veel keuze als het gaat om namen van vrouwen die belangrijk waren in de tijd van de stomme films en daarna. Iemand als de Canadees-Amerikaanse Mary Pickford (1892-1979) deed bijna alles in de filmwereld behalve regisseren. Aangezien het thema voor straatnamen in Zuiderveld filmregisseurs is, wordt ze hier niet voorgesteld voor een straatnaam.

Fatale termijn

In verband met verwachte vergunningverlening is het van belang om zo spoedig mogelijk deze naamgeving vast te laten stellen.

Gesprek met de stad

Met betrekking tot de naamkeuze is geen informatie bij inwoners van Nijmegen ingewonnen.

Financiën

De kosten voor deze naamgeving worden gedragen door de ontwikkelaar.

Vervolg

- Dit besluit wordt bekendgemaakt in het gemeenteblad op overheid.nl.
- Daarnaast is er een lijst van “afnemers” betreffende naamgeving, zoals de hulpdiensten, PostNL, de NUON en de kaartbeheerders van diverse (stads)plattegronden en navigatiesystemen. Deze worden eveneens geïnformeerd over de besluitvorming.
- Het vervaardigen en aanbrengen van naamborden wordt gerealiseerd volgens de kwaliteitseisen die de Gemeente Nijmegen daarvoor hanteert.

Bijlagen

1. Besluit straatnaamgeving vervolg Zuiderveld
2. Tekening met nummer 598596

Bronnen

- Melody Bridges en Cheryl Robson, Silent Women: pioneers of cinema (Twickenham 2016), p. 146-162.
- <https://wfpp.columbia.edu/pioneer/ccp-dorothy-davenport-reid/>
- <https://wfpp.columbia.edu/pioneer/lotte-reiniger/>
- <https://www.theguardian.com/film/filmblog/2016/mar/07/women-pioneers-of-early-cinema-alice-guy-blache-mary-pickford>
- https://nl.wikipedia.org/wiki/Caroline_van_Dommelen